

Restaurování v Angkoru

Ak. soch. Michal Blažek

KONTAKT: *hastal@centrum.cz*

Angkor je přímo čítankou způsobů restaurování praktikovaných na světě. Protože chrámy, vytvořené během několika století, pískovec, umělecké zpracování sochařské výzdoby a opotřebování jsou víceméně stejné a jednotlivé chrámy si rozebraly národní týmy, lze již pouhým okem určit, která země ten či onen chrám restaurovala. Ve spektru od stoprocentní rekonstrukce až po takřka muzeální způsob. Při licenci generalizace jsou na jednom konci stupnice Číňané, kteří vytvářejí v Chau Say Tevoda z ruiny úplně nový chrám a to, co je nové a staré, se rozezná ze vzdálenosti půl metru. Na opačném konci jsou Japonci. Na jejich knihovně v Angkor Watu jsou rozeznatelné nové a staré části z 50 metrů. Jejich úzkostlivá snaha doplnit jen to, co je z konstrukčního hlediska nezbytné, nezaručí pochopení celistvosti původního záměru architekta budovy. Blízko u Japonců jsou Němci, taktéž v Angkor Watu, kteří se soustředují na záchranu kamene, odvodnění a chybějící reliéfní části plasticky nepodtmelují, a to ani ve spárách. Blíže k Číňanům jsou Francouzi, kteří podle našich zvyklostí citlivěji rozlišují, kde je nutné nechat vynít fragment a kdy doplnit formu. Indický způsob cementování a použití akrylátů byl příčinou vzniku pojmů „Re-Restoration“. Časovanou bombou je nemírné používání organokřemičitanu na zavlhlé ostění v Roluos či Ta Nei. Nevratným procesem znemožňující přerestaurování je strojové řezání originálních kamenů na přístupové hrázi Angkor Watu. Jako neúčinné se ukazuje čištění pískovce od mechů a lišejníků v lesním chrámu Ta Nei. Po důkladné očištění jsou po roce navzdory všem chemikáliím lišejníky zpět a je porušena stálá koexistence určitých druhů. Odborníci na mechy očekávají, že nové druhy, které zaplnily uvolněný prostor, budou vůči kameni agresivnější.

Pro plastický příměr různých způsobů restaurování lze použít situaci, ve které by byl dirigent, který má za úkol provést dílo skladatele, jehož partitura byla poničena a některé noty či dokonce listy se ztratily. Čínský dirigent by dokomponoval chybějící části podle jiných částí skladby. Zástupce české školy by se vcítil do osobnosti skladatele a snažil by se, aby chybějící část co nejvíce zachovala tektonické, estetické a duchovní charaktery díla. Němci by přestali na chvíli hrát, odpočítali by chybějící takty a pak pokračovali zachovalou partiturou. Japonci by asi dokonce na tu chvíli odešli ze sálu.

Rozlehlost angkorského areálu a stoletá historie jeho restaurování činí rozsah tamějších nutných přerestaurování nedozírným, a to i vzhledem k vývoji v minulosti zaručených chemikálií, které byly nesprávně hromadně aplikovány. Stejně nedozírný je rozsah prvorestaurování. Nešvary restaurátorské profese jsou stejné jako u nás. Není jen důležité stanovit adekvátní postup, ale je také nutné, aby vlastní restaurování bylo prováděno těmi, kdo postup stanovují. Jinak bude asi nutno přejmenovat vysoké školy a fakulty na pře-restaurátorské.

Angkor Wat – knihovna, restaurováno japonským týmem

Detail knihovny

Ak. soch. Michal Blažek

Angkor Wat – knihovna, restaurováno japonským týmem

Detail knihovny